De noordgevel met entree in 1941 door W.J. Kret. Bron: ELO signature: GN001953

Melkbussenrek in 1941 door W.J. Kret. Bron: ELO signature: GN001946

ook zorgde voor warmte en licht. In de keuken waren, behalve een raam in de noordgevel, ook diverse bedsteden. Het moer- en kinderbintenplafond laten hier nog sporen van zien.

Steen was kostbaar en mogelijk was de oorspronkelijke stal dan ook van hout. Het huidige metselwerk van de stal is te dateren vanaf eind 19e eeuw. Na deze periode zijn er ook meer gevelopeningen aangebracht, met name aan de zuidzijde.

Zodra de koeien in het voorjaar de wei in gingen werd de stal schoon gemaakt en het eerste stuk achter de brandmuur ingericht als zomerhuis. Het betrof hier dus geen apart huis maar een ruimte in de boerderij. K. Paardekoper omschrijft in een artikel4 over deze boerderij dat omstreeks 1900 het zomerhuis werd afgescheiden van de stal door middel van houten schotten.

Eind 17e eeuw is het smalle huisje gebouwd. In eerste instantie stond het los van de boerderij. Aangezien het van steen was en eind 19e eeuw nog sprake was van een zomerhuis in de stal, betreft het hier vermoedelijk in oorsprong een bakhuisje. Het bakken van brood gebeurde doorgaans buiten de boerderij in verband met brandgevaar.
Omstreeks 1907 werd het verbonden met de boerderij en werd er een karnmolen in aangebracht.

1] gemeente Leiden, Leids jaarboekje 2000
2] VLIST, E van der; Cronensteyn, Van broekland tot polderpark; 2004, Leiden.
3] Olst, E.L. van; Landelijke bouwkunst Zuid-Holland, 1994 Arnhem; Stichting Historisch Boerderij-onderzoek
4] Paardekooper, C.P.J.; Zo was het in Zoeterwoude; kwartaalblad Suetan nr 49; Vereniging Oud Zoeterwoude

Deze folder wordt u aangeboden door bureau MoNed, bouwhistorie en bouwkunde te Leiden. Eind 2014 is door MoNed bouwhistorisch onderzoek verricht naar de voormalige boerderij in opdracht van de huidige eigenaren. De folder betreft een samenvatting van het bouwhistorisch onderzoek en specifiek de ontstaans- en gebruiksgeschiedenis.

Bij een bouwhistorisch onderzoek worden op basis van de nog aanwezige bouwkundige elementen en bouwsporen, aangevuld met archieven en andere bronnen, de cultuurhistorisch waarden bepaald. Drie belangrijkste redenen voor dergelijke onderzoek zijn:

- ter bevordering van kennis over onze cultuur;
- uitgangspunten en advies bij restauratie;
- het verkrijgen van een bouwvergunning bij het verbouwen van monumenten.

Voor eventuele vragen kunt u altijd contact met ons opnemen via het onderstaande telefoonnummer of mailadres.

bouwhistorie & bouwkunde
MoNed

Schelpenkade 13
2313 ZT Leiden
tel. +31 (0)71 5147337
bureau@moned.nl
www.moned.nl

De achtergevel met hooiberg in 1941 door W.J. Kret. Bron: ELO signature: GN001954

De bouwgeschiedenis van de voormalige boerderij

aan de Vlietweg 44 te Leiden

DE BOERDERIJ

De polder is een samenvoeging van de Hof- en Vlietpolder en komt in deze hoedanigheid op verschillende oude kaarten voor. De eerste landkaarten waarop ook boerderijen zijn aangegeven komen van Floris Balthasar in 1615 en Jan Dou Pietersz. uit 1632. Bewoning in dit gebied gaat echter al veel verder terug. In 1999 heeft de gemeente Leiden in samenwerking met de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden in 1999 hier opgravingen uitgevoerd. Rond de ijzertijd (450-0 v. Chr.) en het begin van de Romeinse tijd (0-100 n. Chr.) zijn sporen gevonden van een kleine nederzetting op deze plaats.[1]
Bij het beleg van Leiden in 1573/74 zijn alle gebouwen die tot 500 roeden (1884 meter) van de stadswallen af stonden, neergehaald. De boerderij ligt niet binnen deze grens, maar was op een kleine afstand van de schans Lammen gebouwd. Met de komst van de Geuzen is hier flink gevochten en zijn de landerijen onder water gezet[2].
Mogelijk hebben hiervoor boerderijen gestaan die na het Leids ontzet weer opnieuw zijn opgebouwd.

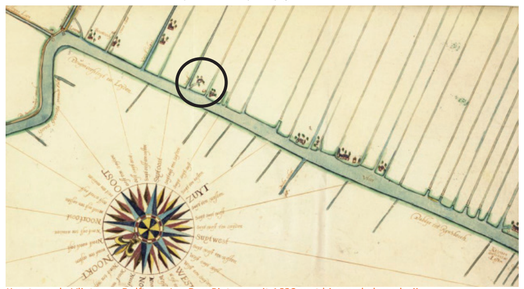

Kaart van de Vliet naar Delft van Jan Dou Pietersz. uit 1632 met hierop de boerderij.
Bron: ELO signature: PV32501.1

De boerderij is van het type hallehuis. Deze driebeukige smalle langgerekte boerderijen komen in grote delen van het land voor. Door de lage zijgevels bevindt de hoofdentree zich vaak in de kopgevel. De breedte van de boerderij werd vooral bepaald door het voerpad in de stal. Bij gemengde boerenbedrijven werd deze ook als dorsvloer gebruikt waarbij het pad nog breder was. Vanwege de vele graslanden in het Rijnland specialiseerden boerenbedrijven zich al vroeg op de zuivelproductie[3].
Hierdoor veranderde de plattegrond en constructies van de stal. Een dorsvloer werd overbodig waardoor het middenpad smaller werd. De brede mestgoot veranderde in een diepere en smallere variant waardoor langs de gevels zogenaamde kruipaden werden aangelegd voor het afvoeren van de mest.
De ontwikkeling van deze zogenaamde Zuid-Hollandse stal was in het begin van de 17e eeuw al vergevorderd. Met name rond Leiden waar men zich al in zeer vroege periode specialiseerde in het maken van boter.
Het exacte bouwjaar van de boerderij is niet bekend. Op basis van het metselwerk is het woondeel van de boerderij te dateren op eind 16e eeuw. Links naast de voordeur waren twee kruisvensters met korfbogen en rechts dezelfde vensters op de plaats van de opkamer. Een van deze vensters is in een latere fase op de verdieping hergebruikt. De opkamer met onderliggende kelder is nog deels aanwezig. De kelder is ook hier aan de noordzijde gesitueerd wat de opslag van melkproducten ten goede kwam. Het woongedeelte van de boerderij werd afgesloten van de werkruimte en stal door een zogenaamde brandmuur. Tegen deze gemetselde muur was de schouw geplaatst waar niet alleen gekookt werd maar het vuur

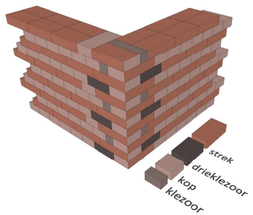

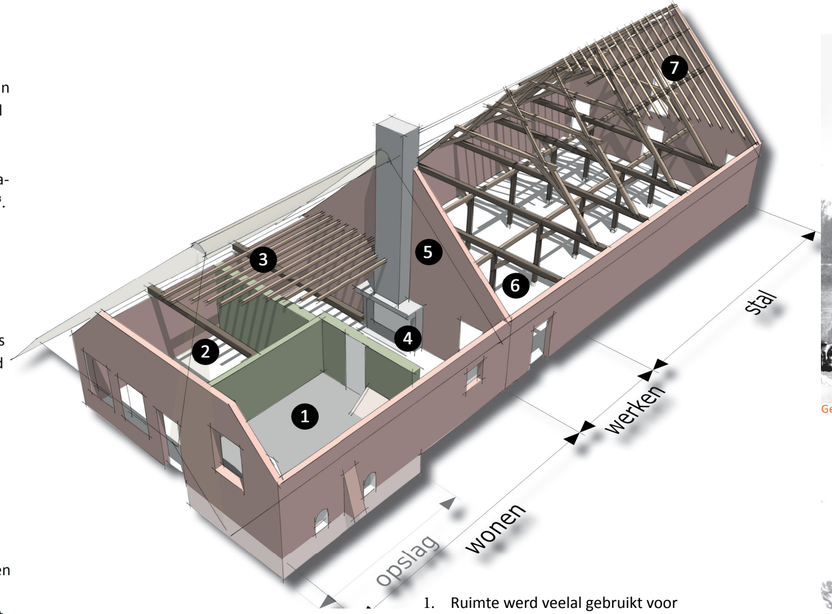

1. Ruimte werd veelal gebruikt voor opslag of als extra woonruimte.
2. Woonkamer met oorspronkelijk twee kruisvensters
3. Moer- en kinderbinten in het voorhuis.
4. Keuken, leef- en slaapgedeelte.
5. De brandmuur.
6. Het zomerhuis of werkruimte.
7. De kapconstructie.

Gezicht op de boerderij door W.J. Kret in 1941. bron: ELO signature: GN001952

Foto van de voorgevel uit 1941 door W.J. Kret. Bron: ELO signature:GN001255